

Wymagania programowe na poszczególne oceny

Uwagi wstępne:

1. W kolumnie zatytułowanej „Wymagania programowe podstawowe” **drukiem wytłuszczonym oznaczono elementy wiedzy niezbędne do otrzymania oceny dostatecznej**. Elementy wiedzy odpowiadające ocenie dopuszczającej oznaczono drukiem normalnym.
2. W kolumnie „Wymagania programowe ponadpodstawowe” **drukiem wytłuszczonym oznaczono elementy wiedzy warunkujące uzyskanie oceny bardzo dobrej**. Normalnym drukiem – elementy wiedzy, których opanowanie umożliwi uzyskanie oceny dobrej.
3. Ocenę **celującą** może otrzymać uczeń prezentujący wiedzę wykraczającą poza obowiązujący zakres nauczania. Dlatego też nie można sformułować wymagań programowych na tę ocenę.
4. Uczeń – aby otrzymać ocenę dostateczną – musi spełnić wymagania programowe przypisane tej ocenie oraz wymagania odnoszące się do oceny dopuszczającej. Podana wyżej reguła odnosi się także przez analogię do wyższych ocen.

SĄSIEDZI POLSKI (Podrozdziały 1.–5.)	
WYMAGANIA PROGRAMOWE	
Podstawowe	Ponadpodstawowe
Po lekcjach tego działu uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – wymieni oraz wskaże na mapie państwa sąsiadujące z Polską i ich stolice, – wymieni cechy ukształtowania powierzchni ziemi w Niemczech, – krótko przedstawi poziom rozwoju rolnictwa niemieckiego, – wymieni cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji oraz je uzasadni, – wskaże cechy położenia geograficznego wschodnich sąsiadów Polski, – wskaże główne problemy demograficzne wschodnich sąsiadów Polski, – wymieni cechy środowiska przyrodniczego Rosji, – krótko scharakteryzuje ludność Rosji.	Po lekcjach tego działu uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – przedstawi cechy środowiska przyrodniczego krajów sąsiadujących z Polską, – przedstawi zasady sąsiedzkiej współpracy w euroregionach, – wymieni oraz charakteryzuje cechy niemieckiego przemysłu, – wskaże cechy gospodarki Czech i Słowacji oraz je uzasadni, – wymieni główne problemy gospodarcze wschodnich sąsiadów Polski oraz je scharakteryzuje, – wymieni główne cechy gospodarki Rosji oraz je scharakteryzuje.

EUROPA (Podrozdziały 6.–13.)

WYMAGANIA PROGRAMOWE

Podstawowe	Ponadpodstawowe
<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – scharakteryzuje położenie oraz ukształtowanie pionowe i poziome Europy, – scharakteryzuje podział polityczny Europy, – wskaże najmniejsze i największe kraje Europy, – omówi różnicowanie językowe oraz religijne ludności Europy, – wymieni cechy środowiska przyrodniczego a także cechy gospodarki krajów Europy Północnej, – poda cechy charakterystyczne położenia i ukształtowania powierzchni Francji, – wymieni cechy środowiska przyrodniczego Wielkiej Brytanii, – wskaże cechy społeczeństwa Wielkiej Brytanii, – przedstawi położenie Londynu i omówi jego rozwój przestrzenny, – poda cechy środowiska przyrodniczego i krótko objaśni ich wpływ na gospodarkę krajów alpejskich, – wymieni cechy środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego krajów śródziemnomorskich, – zaprezentuje formy współpracy własnego regionu z krajem – najbliższym sąsiadem Polski oraz współpracy w ramach euroregionu. 	<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – scharakteryzuje strefy klimatyczne a także strefy roślinne, w których leży Europa, – poda przykłady współpracy oraz integracji krajów europejskich, – scharakteryzuje ruch naturalny ludności Europy oraz jego konsekwencje, – wykaże wpływ środowiska przyrodniczego na gospodarkę oraz na społeczeństwo krajów Europy Północnej, – wykaże, że gospodarka rolna Francji jest wysokotowarowa, a jej przemysł jest bardzo nowoczesny, – przedstawi rozwój przemysłu w Wielkiej Brytanii i wykaże jego nowoczesność, – wykaże rolę gospodarczą oraz kulturową Londynu jako metropolii światowej, – wykaże bezpośrednią zależność rozwoju rolnictwa, przemysłu oraz usług krajów alpejskich od gór, – wykaże znaczenie turystyki w gospodarce krajów śródziemnomorskich, – przedstawi negatywne skutki rozwoju turystyki w krajach śródziemnomorskich, – zaprezentuje trasę wycieczki po części Europy lub całej Europie.

AZJA (Podrozdziały 14.–18.)

WYMAGANIA PROGRAMOWE

Podstawowe	Ponadpodstawowe
<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omówi położenie geograficzne Azji, – wymieni kontrasty dotyczące ukształtowania powierzchni oraz wód powierzchniowych Azji, – omówi różnicowanie terytorium Chin pod względem klimatu oraz gleb i ukształtowania powierzchni, 	<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – scharakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji, – przedstawi bariery osadnicze na przykładzie Azji, – przedstawi i uzasadni rozmieszczenie ludności na terytorium Chin, – na przykładzie Chin przedstawi warunki

AZJA (Podrozdziały 14.–18.)

WYMAGANIA PROGRAMOWE

Podstawowe	Ponadpodstawowe
<p>– wymieni cechy środowiska przyrodniczego warunkujące rozwój gospodarki Chin,</p> <p>– przedstawi uwarunkowania demograficzne rozwoju gospodarczego Chin,</p> <p>– przedstawi atuty i zagrożenia japońskiej gospodarki wynikające z cech środowiska przyrodniczego,</p> <p>– wskaże kontrasty społeczne oraz gospodarcze w Indiach,</p> <p>– przedstawi wpływ cech środowiska przyrodniczego oraz cech kulturowych na rozwój krajów Bliskiego Wschodu.</p>	<p>rozwój starych cywilizacji,</p> <p>– przedstawi kierunki rozwoju gospodarki chińskiej,</p> <p>– omówi rolę Chin w gospodarce światowej,</p> <p>– omówi czynniki społeczne oraz kulturowe warunkujące rozwój gospodarczy Japonii,</p> <p>– uzasadni rozwój nowoczesnych technologii w Indiach,</p> <p>– wykaże wpływ „kultury ryżu” na gospodarkę Indii,</p> <p>– wykaże wpływ wydobycia ropy naftowej na rozwój gospodarczy krajów Bliskiego Wschodu,</p> <p>– scharakteryzuje krótko konflikty zbrojne na Bliskim Wschodzie.</p>

AFRYKA (Podrozdziały 19.–20.)

WYMAGANIA PROGRAMOWE

podstawowe	ponadpodstawowe
<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <p>– omówi położenie geograficzne Afryki,</p> <p>– przedstawi cechy ukształtowania powierzchni oraz wód powierzchniowych w Afryce,</p> <p>– wskaże obszary leżące w strefie Sahelu oraz omówi ich warunki klimatyczno-hydrologiczne,</p> <p>– wymieni cechy środowiska przyrodniczego Afryki Subsaharyjskiej i wykaże ich wpływ na życie ludności.</p>	<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <p>– wyjaśni strefowość warunków klimatycznych, a także glebowych oraz roślinności w Afryce,</p> <p>– wykaże zależność poziomu życia ludności w strefie Sahelu od warunków wodnych,</p> <p>– przedstawi różne aspekty racjonalnej gospodarki wodą w strefie Sahelu,</p> <p>– wykaże wpływ występowania chorób (np. AIDS) oraz poziomu wyżywienia na poziom życia ludności w Afryce Subsaharyjskiej.</p>

AMERYKA (Podrozdziały 21.–24.)

WYMAGANIA PROGRAMOWE

Podstawowe	Ponadpodstawowe
<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – scharakteryzuje ukształtowanie powierzchni, a także budowę geologiczną Ameryki Północnej i Ameryki Południowej, – przedstawi pochodzenie i zróżnicowanie rasowe ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej, – wskaże cechy charakterystyczne środowiska przyrodniczego Brazylii, – omówi rozmieszczenie ludności na terytorium Brazylii, – wskaże przyczyny szybkiego rozwoju rolnictwa oraz przemysłu w USA.	<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykaże strefowość klimatu i roślinności oraz scharakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki Północnej i Ameryki Południowej, – omówi zmiany liczby ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej, – uzasadni zróżnicowanie kulturowe ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej, – scharakteryzuje problemy, z którymi borykają się mieszkańcy miast brazylijskich, – wskaże pozytywne i negatywne skutki gospodarczego wykorzystania Amazonii, – scharakteryzuje nowe centra przemysłowe w USA, – wykaże pozycję USA jako światowego mocarstwa.

AUSTRALIA (Podrozdziały 25.–26.)

WYMAGANIA PROGRAMOWE

Podstawowe	Ponadpodstawowe
<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – scharakteryzuje położenie geograficzne Australii, – wymieni ogólne (zasadnicze) cechy środowiska przyrodniczego Australii, – wyjaśni pochodzenie, zróżnicowanie oraz rozmieszczenie ludności na terytorium Australii.	<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykaże zróżnicowanie klimatyczno-roślinne terytorium Australii, – uzasadni różnorodność wysp Oceanii, – scharakteryzuje główne działy gospodarki narodowej Australii, – uzasadni wysoką pozycję Australii w gospodarce światowej.

ANTARKTYDA I ARKTYKA (Podrozdział 27)

WYMAGANIA PROGRAMOWE

Podstawowe	Ponadpodstawowe
<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porówna cechy położenia geograficznego Arktyki i Antarktydy, – porówna cechy klimatu oraz stosunków wodnych Arktyki i Antarktydy, – porówna florę oraz faunę Arktyki i	<p>Po lekcjach tego działu uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omówi działania człowieka w Arktyce i Antarktydzie, – wyjaśni przyczyny i cechy zmian w środowisku przyrodniczym Arktyki i Antarktydy,

ANTARKTYDA I ARKTYKA (Podrozdział 27)**WYMAGANIA PROGRAMOWE**

Podstawowe	Ponadpodstawowe
Antarktydy.	– przedstawi prognozę zmian w środowisku przyrodniczym Arktyki i Antarktydy.